

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ФІНАНСІВ
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
- ||_ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування

Державні та муніципальні фінанси

на тему: **«Формування місцевих бюджетів України в умовах
децентралізації»**

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету

Христюк Вероніка Русланівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Христюк В.Р. «Формування місцевих бюджетів України в умовах децентралізації».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «07072 Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Державні та муніципальні фінанси». –

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти формування місцевих бюджетів та децентралізації.

Проаналізовані різноманітні джерела фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, стан забезпечення місцевих бюджетів податковими надходженнями, роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України.

Запропоновані вектори вдосконалення механізмів фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування України, шляхи вдосконалення системи бюджетного вирівнювання в умовах децентралізації них перетворень.

Ключові слова: місцеві бюджети, децентралізація, доходи місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування.

ANNOTATION

Hrustuk V. “ Forming of local budgets of Ukraine in the conditions of decentralization”

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «07072 Finances, banking and insurance»

(code and name of the specialty)

for the educational program «Public and municipal finances». –

(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects forming of local budgets and decentralization.

The sources of financial resources of local self-government, providing of local budgets tax receipts are analysed, role of interbudgetary relations in forming of profits of budgets of local self-government.

Directions of improvement of mechanisms of the financial providing of local self-government are offered, vectors of perfection of the system of the budgetary smoothing in Ukraine.

Keywords: local budgets, decentralization, profits of local budgets, organs of local self-government.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	7
1.1. Економічна сутність місцевих бюджетів, функції та принципи функціонування	7
1.2. Типи, форми, можливості і загрози фінансової децентралізації	17
1.3. Джерела формування доходів місцевих бюджетів	28
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	40
2.1. Джерела фінансових ресурсів місцевого самоврядування	40
2.2. Аналіз забезпечення місцевих бюджетів податковими надходженнями	49
2.3. Роль міжбюджетних відносин у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування	56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ДОХОДІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	61
3.1. Досвід зарубіжних країн в системі формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації	61
3.2. Напрями удосконалення механізмів фінансового забезпечення місцевого самоврядування	75
3.3. Вектори забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів	83
ВИСНОВКИ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103
ДОДАТКИ	113

ВСТУП

Актуальність теми. Зважаючи на те, що Українська держава сьогодні перебуває на етапі перетворень та зміни вектора розвитку економічної системи та управлінського механізму, осно вним аспектом яких виступає євроінтеграційний напрям та підтримка, прийняття і наближення до стандартів економічного та соціального розвитку Єврозони, реформатування бюджетної політики та посилення ролі місцевих бюджетів вимагає нового погляду на роль та місце місцевих бюджетів в складі фінансової системи держави. Відтак, з'являється потреба дослідження даної категорії та розвитку розуміння його сутності серед економістів.

Дослідженням ролі та місця місцевих бюджетів у складі бюджетної системи держави займалася велика кількість науковців з моменту їх формування та становлення інституту місцевого самоврядування. Серед вітчизняних вчених дослідженням даної категорії та її розвитком у процесі розвитку держави займаються Н.І. Власюк, О.П. Кириленко, В.І. Кравченко, Т.В. Мединська, М.І. Мельник, І.М. Ходорович, та ін.. Зважаючи на це, слід звернути увагу на постійну актуальність даних досліджень та увагу вчених до даного напрямку вивчення бюджетної системи. Тому слід більш детально зупинитися на основних аспектах розвитку теорії місцевих фінансів та місцевих бюджетів як їх ключової складової у процесі розвитку Української державності. Дослідити стан формування доходної частини місцевих бюджетів. Розробити шляхи зміцнення та оптимізації доходів місцевого самоврядування в умовах поглиблення процесів децентралізації.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій стосовно формування доходної частини місцевих бюджетів в умовах децентралізації влади та управління.

Для досягнення окресленої мети поставлені та вирішені наступні **завдання:**

- визначено основні економічні умови формування місцевих бюджетів;
- з'ясовано соціально-економічну сутність процесу фінансової децентралізації;
- виділено соціальну складову процесу фінансової децентралізації та здійснено оцінку її впливу на фінансове забезпечення місцевих бюджетів;
- узагальнено досвід формування місцевих бюджетів у розвинутих країнах та визначені перспективи й можливості його використання в Україні;
- виявлені тенденції формування доходної частини та здійснена оцінка фінансового забезпечення місцевих бюджетів;
- визначена роль міжбюджетних відносин у формуванні доходної частини місцевих бюджетів;
- визначені напрями удосконалення механізмів фінансового забезпечення місцевого самоврядування;
- запропоновані шляхи формування та зміцнення механізму фінансової самостійності органів місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є процес формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

Предметом дослідження є відносини, що виникають у процесі формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення основних завдань було використано низку методів дослідження: діалектичний метод пізнання, метод порівняння, узагальнення, систематизації та синтезу (при дослідженні процесів формування фінансових ресурсів місцевого самоврядування); групування, графічний аналіз, (у процесі оцінки показників формування доходної частини місцевих бюджетів).

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти

України, офіційні статистичні дані Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Міжнародного центру перспективних досліджень, дані звітів про виконання місцевих бюджетів, публікації в наукових та періодичних виданнях з питань формування доходної частини місцевих бюджетів, фінансової децентралізації, матеріали науково-методичних конференцій, дисертаційні та монографічні роботи з обраного напрямку наукового дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання наукових розробок, пропозицій та висновків кваліфікаційної роботи магістра для зміцнення та оптимізації доходної частини місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації з метою підвищення ефективності механізму їхнього фінансового забезпечення.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (91 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 117 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 23 рисунків.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити висновки, що на сучасному етапі розвитку бюджетної системи місцеві бюджети займають вагомий роль. Виступаючи одним із ключових джерел задоволення суспільних потреб, вони сприяють розвитку економіки, підтримці та оновленню інфраструктури та забезпеченню вирівнювання соціально-економічної диференціації. Відтак, багатоплановість ролі місцевих бюджетів полягає в тому, що вони є: – чинником соціально-економічного розвитку та фінансової стабільності; – важливим інструментом фінансового вирівнювання та макроекономічного регулювання; – важелем перерозподілу суспільного продукту; – фінансовою базою реалізації функцій органів місцевого самоврядування; – планом формування і витрачання фінансових ресурсів території; – джерелом одержання фінансового ресурсу для забезпечення розвитку адміністративно-територіального утворення; – інструментом реалізації загальнонаціональних стратегій, державних та регіональних програм розвитку. Місцеві бюджети є ключовою складовою місцевих фінансів, у якій знаходять своє відображення організаційні, економіко-соціальні та політичні рішення органів місцевого самоврядування в напрямі вирішення локальних питань.

Нами охарактеризовано склад доходів різних рівнів місцевих бюджетів та нормативи зарахування доходів до відповідних бюджетів: доходи загального фонду бюджету міста Києва, бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад; доходи загального фонду обласних бюджетів; доходи загального фонду бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів; надходження спеціального фонду місцевих бюджетів.

На сьогодні в Україні проблеми у фінансовому забезпеченні органів місцевого самоврядування мають наступний вигляд:

По-перше, незадовільно низька ступінь децентралізації бюджетних ресурсів (без урахування міжбюджетних трансфертів). Так, частка доходів місцевих бюджетів у ВВП зазнає значних коливань: від 6,1% у 2015 році до 8,0% у 2017 році. Частка доходів місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету в 2017 році склала 22,6 %, що на 0,8 відсоткових пункти вище попередньорічного показника, проте на 3,0 відсоткових пункти нижче показника 2010 року.

По-друге, обмежена частка власних податкових надходжень до бюджетів місцевого самоврядування. Це обґрунтовно доводить структура надходжень місцевих бюджетів України.

По-третє, перерозподіл значної частки податку з доходів фізичних осіб на користь Державного бюджету України: в 2015 році – 45,1% загального обсягу надходжень податку, в 2017 році – 40,4%. Це спричинило суттєве зменшення частки податку з доходів фізичних осіб в податкових надходженнях місцевих бюджетів.

По-четверте, незадовільна структура податкових надходжень місцевих бюджетів. Проте, частка місцевих податків та зборів у податкових надходженнях місцевих бюджетів з 2015 року значно збільшилася: з 3,5% в 2011 році до 27,5 % в 2015 році та до 28,6% в 2016 році. Зростання частки відбулося за рахунок включення плати за землю до складу податку на майно. В 2017 році частка місцевих податків та зборів зменшилася до 26,2%, тобто на 2,4 відсоткових пункти.

По-п'яте, висока частка міжбюджетних трансфертів у складі доходів місцевих бюджетів. В 2017 році вона досягла рівня 54,3%, що на 4,8 відсоткових пункти вище рівня 2010 року. Порівняно із попереднім роком частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів України збільшилася на 1 відсотковий пункт.

По-шосте, невідповідність між фінансовими ресурсами, що знаходяться у розпорядженні органів місцевого самоврядування та завданням, які на них покладені, що вимагає додаткових коштів у вигляді міжбюджетних трансфертів.

По-сьоме, істотні зміни в структурі міжбюджетних трансфертів, що виділяються на користь місцевих бюджетів.

Підсумовуючи результати дослідження загальних тенденцій розвитку системи формування доходів бюджету в Україні та світі, можна зробити такі висновки: у країнах скандинавської моделі переважає оподаткування споживання й доходів громадян, велике фіскальне значення має оподаткування нерухомості; у країнах латинської моделі переважає оподаткування споживання та доходів громадян; у країнах ганноверської моделі оподаткування споживання має невелике фіскальне значення. В Україні формування системи доходів бюджету протягом досліджуваного періоду характеризується нестабільністю внаслідок змін у порядку справляння податків і зборів. Вираженою є тенденція збільшення податкового навантаження на споживання, яка може компенсувати у майбутньому зменшення податкового тиску на прибуток підприємств.

Вдосконалення механізму фінансового вирівнювання адміністративно-територіальних одиниць та проведення реформи міжбюджетних відносин в Україні можуть мати позитивні результати, коли вектором їх проведення буде вирішення таких основних завдань:

- 10) збільшення доходної бази місцевих бюджетів шляхом часткового перерозподілу доходів державного бюджету;
- 11) збільшення питомої ваги бюджетів територіальних громад міст, селищ, сіл та ОТГ;
- 12) розширення переліку та збільшення питомої ваги місцевих податків і зборів;

13) перегляд ставок та баз оподаткування місцевими податками та зборами в напрямку їх, відповідно, збільшення та розширення;

14) забезпечення компенсації втрат надходжень місцевих бюджетів, пов'язаних з наданням державою пільг зі сплати податків, зборів і обов'язкових платежів;

15) стимулювання соціально-економічного розвитку територій;

16) удосконалення механізму надання місцевим бюджетам субвенцій з Державного бюджету України. Розподіл фінансових ресурсів держави має здійснюватися з урахуванням мережі закладів соціально-культурної сфери тієї чи іншої адміністративно-територіальної одиниці, об'єктів інфраструктури та пріоритетних напрямків розвитку, передбачених програмами розвитку місцевості чи регіону;

17) розробка урядом постанов про розподіл коштів інвестиційних субвенцій та порядок їх використання;

18) забезпечення стабільної нормативно-правової бази.

Нами також наведено комплекс аргументів щодо доцільності застосування у вітчизняній практиці методики розрахунку фінансової стійкості місцевих бюджетів Європейської комісії у середньостроковому періоді. На базі побудови регресійної моделі досліджено залежність зміни обсягу видатків місцевих бюджетів (відносно ВВП) від їх власних доходів у вигляді частки ВВП. Логарифмічний тренд продемонстрував низхідну тенденцію стійкості місцевих бюджетів України у середньостроковому періоді, тобто засвідчив зниження цього показника. Доведено, що окреслена методика Європейської комісії є надто спрощеною для визначення довгострокового показника фінансової стійкості місцевих бюджетів лише за рахунок характеристики співвідношення між доходами та видатками бюджету (відносно ВВП). Така методика не бере до уваги показників

фінансової спроможності бюджету, його автономії, ефективності, боргового навантаження та інших факторів, зокрема – змін у формуванні доходів і видатків місцевих бюджетів за рахунок можливих перспектив інноваційного розвитку на відповідній території, а також імовірних позитивних результатів або негативних наслідків для розвитку територіальної громади в умовах децентралізації.

Обґрунтовано, що розробка стратегічних напрямів забезпечення довгострокової фінансової стійкості місцевих бюджетів України в умовах децентралізації має відбуватися із застосуванням форсайту для кожного бюджету регіону або територіальної громади. Запропоновано методiku форсайту фінансової стійкості місцевих бюджетів на основі методу Дельфі, методу SWOT-аналізу і методів розробки сценаріїв. Цю методiku запропоновано використовувати у середньо і довгостроковому періодах для розрахунку фінансової стійкості місцевих бюджетів України на рівні регіонів чи територіальних громад. Форсайт відрізняється від інших механізмів прогнозування тим, що, на відміну від прогнозів, які співвідносяться переважно з прогнозами малокерованих подій, у межах форсайту оцінюють можливі перспективи інноваційного розвитку на відповідній території та ймовірні позитивні результати для розвитку територіальної громади. Форсайт є системою методів експертної оцінки стратегічних напрямів соціально-економічного та інноваційного розвитку, а також виявлення технологічних проривів, здатних вплинути на розвиток регіону або території в середньо і довгостроковій перспективах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 08.07.2010 р. № 2456-VI (із змін. і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Податковий кодекс України : Закон України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI / Верхов. Рада України. Офіц. вид. // Голос України. – 2010. – 4 груд. (№ 229-230)
4. Європейська хартія про місцеве самоврядування від 15 жовт. 1985 р. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_036
5. Амосов О.Ю., Малінецька Г.В. Децентралізація влади в Україні: фінансові і політико-правові аспекти. Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 2. С. 129-134.
6. Аналитические доклады «О состоянии государственных финансов Республики Беларусь». / Министерство финансов РБ. URL: http://www.minfin.gov.by/ru/budgetary_policy/analytical_reports/. (дата звернення: 27.09.2018).
7. Андрущенко В.Л. Міжбюджетні відносини в Україні і міжнародний досвід. Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії. 2013. Вип. 2. С. 5-9.
8. Арабчук Я.І. Фінансова децентралізація – основна складова спроможної громади. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2016. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2016_1/18.pdf. (дата звернення: 17.07.2018).
9. Артамонова Е. Британская модель регионализации и децентрализации

- власти. Журнал «ИНТЕЛПРОС – Интеллектуальная Россия». 2015. № 4.
URL: http://www.intelros.ru/readroom/credo_new/kre4-2015/28730-britanskaya-model-regionalizacii-i-decentralizacii-vlasti.html. (дата звернення: 27.09.2018).
10. Багмет М.О., Личко Т.М. Цінність місцевого самоврядування як демократичної форми децентралізації державно-владних повноважень. Наукові праці. 2010. Вип. 112. Т. 125. С. 33-37.
 11. Баланюк Л.І. Бюджетний федералізм у фінансовій системі держави. / Економічні студії. 2014. № 4 (04). С. 16-18.
 12. Балацький Є.О. Місцеві бюджети як визначальна ланка місцевих фінансів. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. 2010. Вип. 176. Т. XI. С. 268-277.
 13. Барбашова Н.В. Децентралізація управління екологічною сферою: стан та перспективи розвитку. Держава і право. 2014. Вип. 64. С. 291-297.
 14. Безверхнюк Т.М. Система ресурсного забезпечення регіонального управління: концептуальні засади розбудови і механізми функціонування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2009. 36 с.
 15. Бечко П.К., Ролінський О.В. Місцеві фінанси. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.
 16. Бикадорова Н.У. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування. Економічний вісник Донбасу. 2010. № 2 (20). С. 145-151.
 17. Боголиб Т.М. Бюджет общины в системе межбюджетных отношений. ScienceRise. 2015. № 7 (3). С. 6-12.
 18. Брязкало А.Є. Теоретичні аспекти сутності місцевих бюджетів в Україні / А.Є. Брязкало // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 3. – С. 244-248. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_3_44.
 19. Буряченко А.Є. Фіскальна децентралізація та фінансова спроможність

- місцевого самоврядування в Україні. Фінанси України. 2018. № 5. С. 56-68.
20. Буряченко А.Є. Переваги та недоліки боргового фінансування місцевих потреб. Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць. 2009. Вип.13. С. 14-20.
21. Вахрин П. И. Финансы / П. И. Вахрин, А. С. Нешиной. – М.: Юрист, 2000. – 502 с.
22. Велентейчик Н. Ю. Розвиток понятійно-категоріального апарату регулювання міжбюджетних відносин / Н. Ю. Велентейчик // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2013. - № 2. - С. 316-324.
23. Виконання Державного бюджету. Державна казначейська служба України. 2018.
URL:<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
(дата звернення: 05.10.2018).
24. Виконання державного бюджету в частині міжбюджетних трансфертів . Державна казначейська служба України. URL:
<http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23602>. (дата звернення: 05.10.2018).
25. Вознюк О.В. Фінансова децентралізація як основа становлення самостійності органів місцевого самоврядування. Вісник Донецького національного університету. 2015. № 1. С. 441-444.
26. Возняк Г.В. Переваги та ризики бюджетної децентралізації: теоретико-методологічні аспекти. Проблеми економіки. 2015. № 2. С. 253-257.
27. Власюк Н.І., Мединська Т.В., Мельник М.І. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Н.І. Власюк, Т.В. Мединська, М.І. Мельник. – К.: Алерта, 2011. – 328 с.
28. Власюк Н.І. Реформування системи міжбюджетних відносин в Україні/ Н.І. Власюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С.751-755. - Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/157.pdf>

29. Волохова І.С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. / І.С. Волохова. – О.: ОДЕУ, 2010. – 234с.
30. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Одеса: Атлант, 2014. 461 с.
31. Гнидюк І.В. Децентралізація бюджетної системи: досвід Словаччини та перспектива для України. Облік і фінанси. 2015. № 3. С. 80-87.
32. Гончаров С.М., Кушнір Н.Б. Тлумачний словник економіста / С.М. Тимошенко. – Рівне: НУВГП, 2008. – 264 с.
33. Грубляк О.М., Карвацький М.В. Оцінка ефективності реформування системи міжбюджетних відносин в Україні / О.М. Грубляк, М.В. Карвацький // Науковий вісник. – 2018. – 1 (51). – С.317 – 321. - Режим доступу:
https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2ahUKEwjvwc_f2efdAhUH_iwKHdFkBUMQFjAEegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fvisnyk-ekon.uzhnu.edu.ua%2Farticle%2Fdownload%2F130427%2F126042&usg=AOvVaw1O28PTGuUfUVaYtX5O3K2s
34. Далєвська Т.А. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування як автономний інститут системи міжбюджетних відносин // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014. – Вип. 2. – С. 148-151.
35. Державна казначейська служба України Режим доступу:
<http://treasury.gov.ua>
36. Державне управління: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: навч. посіб. / за ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. – Львів. : Вид-во націон. ун-ту «Львівська політехніка», 2002. – 352 с.
37. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в

- Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
- 38.Євдокімова М.О. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О. Євдокімова // ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Х.: 2014. – 343 с.
- 39.Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 4-е вид., випр. і доп. – К. : Т-во «Знання», КОО; – Л. : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ, 2002. – 566 с.
40. Зверяков М. І. Про зміну моделі економічного розвитку / М. І. Зверяков // Економіка України. – 2015. – № 6. – С. 41-49.
- 41.Ізюмська В.А. Теоретична модель системи управління міжбюджетними відносинами в Україні. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2014. Вип. 2/5. Т. 19. С. 130-134.
- 42.Казюк Я. Модель державного управління бюджетною системою та міжбюджетними відносинами в Україні / Я. Казюк // Ефективність державного управління: Зб. наук. пр. – 2014. – №40. – С.217-222. - Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/efdu_2014_40_29.pdf
- 43.Камінська Н.В. Децентралізація влади і досвід її проведення у зарубіжних державах. Наукові записки Інституту законодавства ВРУ. 2014. № 4. С. 35-40.
43. Карий О.І., Процак К.В., Мавріна А.О. Проекти державно-приватного партнерства: ключові проблеми практичної реалізації. Економічний аналіз. 2015. Т. 20. С. 35-44.
44. Карлін М.І. Розширення фіскальних можливостей регіонів України як чинник стабілізації соціально-економічної ситуації в умовах глобальної фінансової турбулентності. Економічний форум. 2015. № 1. С. 64-69.
45. Касич А.О. Теоретичні аспекти впливу процесів децентралізації на економічний розвиток країни. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 8. С. 16-21.
- 46.Качанова Е.А. Реализация принципов регулирования расходных

- обязательств местного самоуправления в структуре расходов местных бюджетов России // Муниципалитет: экономика и управление. – № 1 (2). – 2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://municipal.uara.ru/ru!ru/issue/2012/01/06/>
- 47.Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О. П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 384 с.
- 48.Кириленко О. П. Фінанси / О. П. Кириленко. – Тернопіль. : Економічна думка, 1998. – 163 с.
- 49.Климаш Н.І. Бюджетна система. Навч. посіб. /Н.І. Юшмаш, К.В. Багацька, Н.І. Демьяненко та ін. за заг. ред. Т.А. Говорушко. - Львів «Магнолія 2006», 2014. - 296 с.
- 50.Козенко О. А. Міжбюджетні трансферти як інструмент вертикального фінансового вирівнювання / О. А. Козенко // Економічний форум. - 2014. - № 2. - С. 194-199
- 51.Концепція реформування міжбюджетних відносин в Україні. – К. : НДФІ, 1999. – 84 с.
- 52.Корецький М. Х. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні / М. Х. Корецький, П. І. Гаман // Держава та регіони: наук.-виробн. журнал.: (Серія: Державне управління). – Запоріжжя : Вид-во Гуманітарного ун-ту «ЗІДМУ», 2006. – № 2. – С. 111–115.
- 53.Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Механізм регулювання міжбюджетних відносин в Україні: пріоритети, інструменти, перспективи: монографія. Сєвєродонецьк, 2016. 280 с.
54. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Методичні засади комплексного аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів. Фінансовий простір. 2016. № 1 (21). С. 83-90.
- 55.Костовська В. А. Концептуальні засади побудови та регулювання міжбюджетних відносин в Україні / В. А. Костовська // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. - 2012. - Вип. 9(2). - С. 215-223.

- 56.Кравченко В. І. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989-2001) / В. І. Кравченко. – К. : Вид. Дім «KM Academia», 2001. – 460 с.
- 57.Криштоф Н. С. Міжбюджетні відносини в системі державного регулювання економіки України на сучасному етапі розвитку / Н. С. Криштоф. // Державне управління: теорія та практика. - 2013. - № 1. – С. 40-49
- 58.Ламський М.Д. Проблеми розмежування бюджетних повноважень в Україні : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2012_10_04/ek8_lamskij.htm
- 59.Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.П. Лелеченко, О.І. Васильєва, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – К., – 2017. – 110 с.
- 60.Ливдар М.В., Пелехата О.В., Івахів М.А. Модернізація міжбюджетних відносин в умовах фінансової децентралізації / М.В.Ливдар, О.В. Пелехата, М.А. Івахів // Молодий вчений. – 2018. - №5 (57). – С.302-310. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/75.pdf>
- 61.Литвинчук І.В., Михалюк Р.С. Економічна сутність поняття «міжбюджетні відносини» / І.В. Литвинчук, Р.С. Михалюк // Вісник ЖДТУ. - 2013. - №2 (64). – С.267-271. - Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/33192/36965>
- 62.Лисяк Л. В. Міжбюджетні трансферти як інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів / Л. В. Лисяк, М. К. Дяченко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. - 2012. - Вип. 2. - С. 55-59.
- 63.Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : [монографія] / І. О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.
- 64.Матвеева О.Ю. Використання економічно орієнтованого підходу до

- визначення поняття «місцеві бюджети» як основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування / О. Матвеева // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2010. – Вип. 2. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/vidavictvo/2010/2010_02%285%29/10moyzms.pdf.
- 65.Мацедонська Н.В. Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах / Н.В. Мацедонська, Л.М. Клівіденко // Економіка та суспільство. – 2017. – Вип. 8. – С. 613–618.
- 66.Непочатенко О. О. Використання міжбюджетних трансфертів з метою вирівнювання доходної бази місцевих бюджетів / О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, О. М. Преде. // Економіка. Управління. Інновації. - 2013. - № 2. – С. 40-46.
- 67.Нестеренко А.С. Місцеві бюджети у фінансовій системі держави / Нестеренко А.С. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Вип. 24, т. 3. – с. 90-93.
- 68.Ніколаєва О.М. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О.М. Ніколаєва, А.С. Маглаперідзе. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 354 с.
- 69.Палійчук Т.В. Перерозподіл видаткових повноважень між різними рівнями бюджетної системи України у контексті впровадження фіскальної децентралізації / Т.В. Палійчук // Науковий вісник. – 2017. - С.74-77. - Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-2-2017/18.pdf>
- 70.Проблеми розвитку публічного управління в Україні [Текст] : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. до 100-річчя запровадження державної служби України (12 – 13 квітня 2018 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 342 с.
- 71.Прудников А. М. Местное самоуправление (управление) в зарубежных странах: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности — Юриспруденция» / [А. С. Прудников, Л. А. Ларина, М. В.

- Максютин, и др.]; под. ред. А. Прудникова. - М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2007. - 271 с.
- 72.Ресурс місцевих бюджетів на 2016 рік : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eimg.pravda.com/files/c/2/c27d585-----pdf>
- 73.Реформа міжбюджетних відносин дозволить збільшити доходи місцевих бюджет у кілька разів : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/article?art_id=247843254&cat_id=244277212
- 74.Решевець І.В. Вплив політичних партій на розвиток політико-адміністративних процесів / І.В. Решевець // Актуальні проблеми державного управління. – 2017. - №2 (52). – С.5. - Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-2/doc/4/04.pdf>
- 75.Реформи під мікроскопом: 2015 рік / За ред. Міського В.В., Галушки О.М., 2015. — 88 с.
- 76.Русін В.М. Методологічні засади розподілу видаткових повноважень міждержавною владою та органами місцевого самоврядування // Наукові записки. Серія —Економіка». – 2010. - Випуск 15. – С. 81-91
- 77.Рябушка Л. Б. Механізм міжбюджетних відносин: проблеми та перспективи розвитку / Л. Б. Рябушка // Вісник Одеського національного університету. Економіка. - 2013. - Т. 18, Вип. 2(1). - С. 126-123
- 78.Скрипнюк О.В. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика / О.В. Скрипнюк // Віче: громадсько-політичний і теоретичний журнал. – 2015. – № 12. – С. 22–24.
- 79.Слухай С.В. Міжурядові трансферти: теорія і практика: монографія. – К.: Аграр Медіа Груп, 2013. – 422 с.
- 80.Слухай С.В. Міжурядові трансферти в умовах системної економічної трансформації/С.В.Слухай//Науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 650-652. Економіка. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2013. - 352с.

- 81.Ставерська Т. О., Шевчук І. Л. Реформування міжбюджетних відносин в Україні // Scientific Journal «ScienceRise». – 2015. – №6/3. – С. 29-34.
- 82.Стадницький Ю.І. Напрямки вдосконалення механізму бюджетного регулювання в Україні // Сталий розвиток економіки. – 2011. - №5. – С. 247-251
- 83.Степанова В. О. Міжбюджетні трансферти в Україні: теорія і практика / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2013. - № 3. - С. 120-123
- 84.Сукач О.М. Напрями вдосконалення механізму фінансового вирівнювання бюджету території : [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/541/1/67.pdf>
- 85.Сунцова О. О. Місцеві фінанси [Текст]: навч. посіб. / О. О. Сунцова. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 72.
- 86.Управління місцевими фінансами / І.Л. Сазонець, Т.В. Гринько, Г.Ю. Придатко. – К.: ЦНЛ, 2006. – с. 116.
- 87.Управління інноваційним розвитком територій : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю. – 2015. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. – 192 с.
- 88.Федченко К.А. Механізми реформування міжбюджетних відносин в умовах економічної нестабільності / К.А, Федченко // Вісник ЖДТУ. – 2017. - №4 (82). – С.135-139. - Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/download/119648/114606>
- 89.Формування місцевих бюджетів на 2018 рік: міжбюджетні трансферти. Частина II [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/6571>
- 90.Чугунов І. Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання / І. Я. Чугунов; Науково дослідний фінансовий ін-т; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». – К. : НДФІ, 2005. – 260 с.
- 91.Швець В. Я. Концептуальні підходи до вдосконалення системи міжбюджетних відносин / В. Я. Швець // Фінанси України. – 2005. – № 3.